

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA SALUT I ALS DRETS DE LA INFÀNCIA (EDUCACIÓ)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

Un grup de famílies del grup de diversificació de les Escoles Bressol Municipals (EBM) ha presentat una queixa en aquesta Sindicatura en data 13 de desembre de 2022 en què manifestava la seva disconformitat per l'alimentació que reben els infants per esmorzar/berenar.

Demanen que es modifiquin de manera urgent els menús escolars dels grups de diversificació.

Valoren que els esmorzars/berenars són monòtons, plens de processats i ultraprocessats, que no segueixen les recomanacions de la piràmide alimentària de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i que van en contra de les recomanacions de la guia d'alimentació de la Generalitat per a infants de 0 a 3 anys.

Les famílies han manifestat repetidament el seu desacord amb el menú d'aquests grups, a través de la direcció de l'escola i l'IMEB, i fins i tot l'empresa concessionària dels menús.

Demanen que es revisin i que s'hi incloguin:

- cereals integrals i variats,
- proteïna vegetal,
- olis essencials Omega3 i Omega6,
- fruita i verdura variada,
- calci de diferents fonts.

Així mateix, demanen que es treguin urgentment:

- els aliments amb sal afegida (embotit, pa amb sal, bastonets amb sal),
- els aliments amb gomes i gels (embotit de gall d'indi),
- els ultraprocessats (embotits, cereals processats).

A més, sol·liciten fer una enquesta a les famílies dels grups de diversificació perquè es pugui avaluar el projecte pilot i millorar-lo.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 13 de desembre de 2022, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 15 de febrer de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

L'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) va iniciar l'any 2019 un projecte pilot. En una escola bressol va obrir dos grups de quinze infants cada un, d'entre 1 a 3 anys (grups mixts), en horari reduït de matí (de 9.00 a 13.00 hores) o de tarda (de 15.00 a 19.00 hores).

Actualment, aquest projecte està establert a quatre escoles bressol. La inscripció en aquests horaris i grups és voluntària per part de les famílies. Totes les escoles que tenen grups d'horari reduït ofereixen també grups amb horari sencer (on s'ofereix esmorzar, dinar i berenar).

Els infants que fan horari reduït no dinen a l'escola, però tenen un esmorzar o berenar reforçat, establert d'aquesta manera en el plec tècnic.

Per al grup d'escolaritat reduïda del matí s'ofereix un esmorzar a mig matí i pel de tarda un berenar a mitja tarda. Aquest esmorzar o berenar associat als grups d'infants que tenen escolaritat reduïda consisteix en tres elements (**davant dels dos elements de la resta d'infants d'horari sencer**): combinats entre làctics (llet, iogurts...), hidrats de carboni (cereals, pa, bastonets...), proteïna (gall d'indi, formatge...) o fruita.

En concret, el menú que s'ofereix als infants de manera unificada a totes les escoles amb horari reduït és el següent:

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres
Llet	logurt	Pa amb oli	logurt	Llet
Pa amb tomàquet	Flocs Plàtan	Formatge Fruita	Flocs Plàtan	Pa amb tomàquet
Gall d'indi		variada		Gall d'indi

Aquest menú s'ha establert des de l'IMEB després d'un treball conjunt amb les escoles que ofereixen aquest horari i amb la **revisió i validació** de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

Pel que fa a la petició rebuda, els cereals estan representats pels flocs, que són de civada o blat de moro, sense sucre, xocolata ni mel afegits i no estan ultraprocessats.

L'oli emprat és oli d'oliva verge extra, que conté Omega3 i Omega6.

La fruita, a més del dia del plàtan canari, és variada, de temporada, ecològica i de proximitat.

La llet és ecològica i el calci s'aporta amb la llet, amb el formatge i amb el iogurt, que no conté sucres afegits i és de l'empresa La Fageda (que és un centre especial de treball). També és ecològic el pa.

L'únic embotit que es dona és el gall d'indi (en general a les escoles bressol no es dona pernil dolç ni salat ni derivats del porc per respectar les diverses creences de les famílies de l'escola).

Es tracta d'esmorzars o berenars reforçats, no d'un menú complet de migdia en el qual entren altres aliments (proteïna vegetal provinent dels llegums, verdures, etc.) i altres elaboracions culinàries. A més, el servei en horari reduït és voluntari, les famílies poden, si ho volen, optar a una plaça en horari complet, en el qual se serveix esmorzar, dinar i berenar.

Pel que fa a peticions rebudes de l'AFA de Germanetes, voldríem comentar que són majoritàriament d'una aula concreta i sempre signades per una mateixa persona, que forma part de l'AFA.

Aquesta ciutadana va demanar el 21 de març de 2022 les fitxes tècniques del pa i el pernil (que, com hem dit, no es dona a l'escola). I el dia 24 de març de 2022 se li van enviar les fitxes del pa i del gall d'indi.

El 29 de juny de 2022 també va demanar els menús de torn complet i diversificació, les etiquetes dels productes làctics (llet i iogurt) i l'origen de la fruita i la verdura. El dia 5 de juliol de 2022 se li va enviar el que demanava.

Els controls de qualitat mensuals que acompanyen les factures de les empreses del servei d'alimentació que estan redactats per la direcció de l'escola i on s'avaluen diferents aspectes del servei sempre han tingut una bona valoració, amb una mitjana de cinc sobre cinc.

En concret per al curs 21/22 i el que portem d'aquest curs 2022-2023, la mitjana de valoracions dels diferents aspectes és la següent:

- Elaboració d'aliments: 5/5
- Qualitat dels queviures: 5/5
- Relació del gramatge/alumne: 5/5
- Comunicació: 5/5
- Resolució d'incidències: 5/5
- Puntuació mitjana: 5/5

En tot cas, des de l'IMEB sempre s'han respost les consultes de l'AFA i les seves queixes, que no consideren justificades pels motius exposats anteriorment.

CONSIDERACIONS

1. Qualitat i pertinència dels esmorzars i berenars

En primer lloc, observem que els esmorzars i berenars oferts als infants amb escolaritat reduïda són més complets que els que s'ofereixen als infants que fan l'horari íntegre a les EBM. En aquest sentit, contenen un element alimentari més.

Segons exposa l'IMEB, són menús que han estat validats per l'Agència de la Salut de Catalunya. Per tant, estan alineats amb les orientacions alimentàries establertes per aquest organisme.

Si bé el conjunt dels menús que s'ofereixen als infants compleixen aquestes directrius, aquesta Sindicatura considera que caldria revisar que el gall d'indi formi part de la dieta dissenyada, atesa la seva condició d'aliment processat.

En aquest sentit, en la seva publicació "L'alimentació saludable en la primera infància" (2022), l'Agència de Salut de Catalunya estableix que "per motius de salut, cal evitar el consum de pernil, els embotits i les altres carns processades".

Així, doncs, el gall d'indi hauria de ser eventual. Fins i tot seria desitjable que aquest aliment fos opcional per tal que les famílies puguin decidir si els seus fills o filles el consumiran o no.

Feta aquesta consideració, cal destacar que l'Ajuntament de Barcelona va adoptar una mesura de govern el 20 d'abril de 2021, en què aprovava el **Pla per a l'educació i la**

criança de la petita infància (2021-2024), en el qual es reconeixia que aquesta primera etapa tenia un caràcter plenament educatiu i havia d'orientar-se **amb criteris d'equitat, inclusió i qualitat**.

Aquest pla estableix un seguit d'accions amb **més de 46 actuacions**, algunes de les quals estan encaminades a millorar la qualitat alimentària, en concret la que fa referència a **consolidar els menús saludables, ecològics i de proximitat** a les EBM.

En aquest sentit, les EBM de Barcelona han estat pioneres a l'hora d'oferir als infants menús equilibrats i saludables en què gairebé tots els aliments són de producció ecològica o de proximitat.

Són ecològics els làctics, la poma, la pera, la taronja, el plàtan, el pa, l'arròs, les patates, la pasta, els llegums i les verdures durant els mesos que n'és la temporada.

No es consumeix carn de porc ni derivats, ni tampoc perca o halibut.

Aquesta mesura estableix que la introducció de clàusules sobre l'alimentació ecològica i de proximitat en els contractes d'alimentació posa de manifest **la voluntat de consolidar aquests criteris, estendre'ls a nous aliments quan sigui possible i anar-los adaptant a les noves recomanacions de l'Agència de Salut Pública de Barcelona quan escaigui**.

2. Resposta a les peticions d'informació de l'AFA

Pel que fa a les peticions d'informació que fa l'AFA a través d'un dels seus membres, han estat respostes per l'IMEB, que ha donat compliment a la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern.

Mitjançant aquesta normativa, es fomenta el coneixement de l'activitat pública, s'incentiva la participació ciutadana, es millora la qualitat de la informació pública i de la gestió administrativa, es garanteix el rendiment de comptes i es reforça la responsabilitat en la gestió pública.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'IMEB està sent correcta, tot i que cal vetllar perquè els menús de les escoles bressol municipals no continguin aliments processats**.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'IMEB** que treballi per eliminar els productes ultraprocesats de la dieta dels infants.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.